

XLV. Kutató Gyerekek Tudományos Konferenciája

2026

Híres sakkozók, akik megváltoztatták a játék történelmét, művészetét



Saját fotó, készült: 2025.06.18.

Felkészítő tanár:

Katonáné Hajdu Iлона

Készítette:

Prokaj Dominik Dénes 8.b

**Egri Balassi Bálint Általános Iskola Tinódi Sebestyén Magyar-Angol Két Tanítási
Nyelvű Tagiskolája, 3300 Eger, Vallon utca 2.**

Eger, 2026

Tartalomjegyzék

I. Bevezető.....	3
1. Miért választottam ezt a témát?	3
2. Kutatási módszereim:.....	3
3. Témám tudományi elhelyezése:.....	3
II. Híres sakkozók a 19. századtól napjainkig.....	4
1. Alapfogalmak	4
2. A híres sakkozók.....	5
III. Zárásként.....	23
IV. Mellékletek	24
V. Források.....	26



<https://www.tveger.hu/2025/07/14/elkezdodott-a-48-agria-sakkfesztival/> 2026.03.03.

I. Bevezető

1. Miért választottam ezt a témát?

Az előző pályázatomban Eger híres sakkozóit mutattam be, már akkor tervbe vettem, hogy megismertetem, azokat híres sakkmestereket, világbajnokokat, akik megváltoztatták a játék történelmét, művészetét. **Elsősorban Fischert, Kaszparovot.** Ebben a téma választásban megerősített az, hogy a sakkversenyeken riválisommal többször kerültem döntetlen állásba. Úgy gondoltam, hogy elmélyülök, tanulmányozom a világhíres sakkozók játékstílusát, példaértékű megnyitásait. Minden megnyitásnak van egyedi története, ennek bemutatását a saját repertoárom fejlesztése mellett, fontosnak tartom, hogy ezzel még jobban felkeltsem az érdeklődést a sakkjáték művészete diáktársaim között.

2. Kutatási módszereim:

Empirikus: Diáktársaimnak bemutattam a világhíres sakkozóit, többek között Kaszporov szicíliai és Fischer felejthetetlen Grünfeld védelmét is. Utána kíváncsi voltam a véleményükre, mi az, ami felkeltette az érdeklődésüket.

Teoretikus: anyaggyűjtés során felhasználtam a szakirodalmat, segítségül hívtam az internetes forrásokat is.

3. Témám tudományi elhelyezése:

Természettudományi szekció, logikatudomány, szellemi sport és történettudomány, életrajz, sporttörténet területe.

II. Híres sakkozók a 19. századtól napjainkig

1. Alapfogalmak

Mielőtt ismertetném a világ híres sakkozókat, akik megváltoztatták a játék művészetét, fontosnak tartom, hogy előtte a legfontosabb alapfogalmakat megemlítssem pályázatomban.

Motívum: Egy bábunak egy másik, vagy ellenséges figurára, vagy mezőre kifejtett hatása.

Elterelés/Ráterelés: Egy ellenséges figura elterelése, vagy ráterelése egy olyan mezőre, ahol a bábu már nem tud segíteni a védelemben.

Röntgen: A királyra és a kiárlytól távoli bábura kifejtett támadás.

Levegőtlen királyállás: Az ellenséges király szabad mezőinek elvétele.¹

a.) Megnyitások

1. Foglald el a centrumot!
2. Fejleszd ki a tiszteket a lehető legjobb helyre!
3. Sándolj el! Ezzel a lehetőséggel nagyon korán kell élni vele, mert később bajba kerülhetsz.
4. Mindkét szárnyon fejlődj!
5. Ugyanazzal a tiszttel nem lépünk 2-t!
6. Kerüljük el a számlépéseket! pl: a5, a6, h5, h6, a3, a4, h3, h4. Ezek a lépések az elmélet 95%-ban sok időt vesz el a fejlődéstől.
7. Az ellenfélnek ugyanazon való törekvéseinek megállítás.

A megnyitásban be kell tartani fő szabályokat!

b.) A játszma értékelése

Áldozatok típusai: gyalog, futó, huszár, bástya és vezér. Áldozatnak nevezzük

A tisztek nevét Nagy kezdő betűvel jelöljük:

- H: huszár
- F: futó
- B: bástya
- V: vezér
- K: király

¹ Mészáros Gyula A motívum Budapest: 2020.

Mészáros András: Megnyitások kiskönyve. Budapest: Mészáros András, 2023.

- ?!: Pontatlanság
- ?: Rossz lépés
- X: Nyerés kihagyása
- ??: Durva hiba
- !: Jó lépés
- !!: Legjobb lépés

- Sakk: +
- Matt: #
- +- Világos nyer 1:0
- -+ Sötét nyer 0:1
- döntetlen 0,5:0,5

1. Királyok biztonsága
2. Anyag, idő és tér
3. A jelölt lépések meglátása, a legjobb folytatás megtalálása

2. A híres sakkozók

1. Paul Charles Morphy (1837-1884), a csodagyerek

Úgy gondoltam először a zseni Morphyt mutatom be, akiről Mészáros Gyula könyvéből



ismertem meg, s volt szerencsém a szerzővel személyesen is találkoznom, beszélgetnem, s dedikálta is számomra a könyvét, erre nagyon büszke vagyok (lásd mellékletben).

Az amerikai Paul Morphyt szokták a sakk első csodagyerekének hívni. Gazdag New Orleans-i családba született, és 1846-ban, kilencéves korában már a város egyik

legjobb sakkozójának tartották, nem hivatalos világbajnoknak is lehet őt tekinteni. 4 nyelven beszélt: angol mellett, németül, franciául és spanyolul is. Gyorsan befejezte a középiskolát és az egyetemet. 20 éves korára végzett ügyvéd lett. Amerikában 21 éves kor alatt nem dolgozhatott, Európába jött, hogy a legjobb sakkozókkal összemérhesse tudását. Párizsban 1858-59-ben megmérkőzött Andersennel, amit betegen játszott végig. **Játékát tiszta, egyenes, pozíciós elgondolások jellemezték.** Taktikai motívumok kezdtek már megjelenni a játékában pl.: ráterelés, elterelés, röntgen (Mészáros Gyula: A motívum 19.o.)²



Példajátszma: Ba6!! bxa6 (1... Fd6 2. Bxa7#) 2. b7# 1-0

² URL: <https://telex.hu/sport/2022/03/20/paul-morphy-sakkfeladvany-1860-tajan> letöltési idő: 2025. 06. 27.

2. Adolf Anderssen (1818-1879), az egykori világ vezető játékosa

Adolf Anderssen német mester és a világ vezető játékosa volt 1851 és 1858, valamint 1860 és 1866 között (Paul Morphy előtt és után is). **Legismertebb taktikai zsenialitásáról, valamint az „Immortal Game” és az „Örökzöld Game” remekműveiről.** Anderssen Morphy és Wilhelm Steinitz elleni meccseiről, valamint az első nemzetközi sakkverseny (London 1851) megnyeréséről is ismert .Johannes Zukertort (a 19. század világklasszis játékosa) tanára volt , és a sakkeladat-megalkotások úttörőjének is tartják. Anderssen kilencéves korában tanult meg sakkozni az apjától, de ez csak sokkal később vált életének jelentős részévé. **Ahelyett, hogy egyedül sakkozna, Anderssen filozófiát és matematikát tanult az iskolában, végül matematikaprofesszor lett.** Egyetemi tanulmányai alatt kezdett sakkeladatokat fogalmazni, és 1842-ben kiadott egy 60 tételből álló gyűjteményt. Anderssen sakkelalozatai felkeltették a berlini sakkellet figyelmét, és elkezdett meccseken játszani. 1848-ban döntetlent játszott a sakkelprofi Daniel Harrwitzcal. A meccsen nyújtott teljesítménye és növekvő hírneve miatt Anderssent felkérték, hogy képviselje Németországot az első londoni nemzetközi sakkversenyen. A londoni torna számos okból történelmi jelentőségű volt, főként azért, mert ez volt az első nemzetközi torna, de azért is, mert a világ számos legerősebb játékosa gyűjtötte össze. Sokak meglepetésére Anderssen megnyerte a tornát a világ legjobbjai (köztük a torna szervezője és brit bajnok, Howard Staunton) előtt. A Londoni Sakkelklub egy hónappal a nemzetközi verseny után szervezett egy versenyt, amelyet Anderssen meggyőzően megnyert. **Ekkoriban nemcsak világszínvonalú, hanem a világ vezető sakkeljátékosának tekintették, de nem hivatalos világbajnok.**³



Adolf Anderssen-Berthold Suhle



Példajátszma:1. Vh6!! (1...gxh6 2. Hxh6# (1...f6 2.Vxg7#)) 1-0

³ URL: <https://telex.hu/sport/2021/02/20/anderssen-sakkeladavany-befejezes> letöltési idő: 2025. 06. 27.

3. Robert James Fischer (1943-2008)

Amerikai sakknagymester, sakkvilágbajnok, minden idők legnagyobb sakkozójának nevezték. Sakkgépek, furcsán viselkedő emberek titulálták. Játékstílusa furcsábbnál furcsább volt, ami a napjainkban megtanított arra, hogy a tisztek nem a tábla szélén állnak jól, és ugyanazzal a figurával kétszer nem lépünk. Ez már benne volt Fischer (13 évesen) első partijában, amit az „Évszázad Játszmájának” neveztek. Ezen a mérkőzésen Fischer a 17. lépésben feláldozta a vezérét (királynőjét) Byrne-nel szemben **(17...Fe6!!)**, ezzel pusztító ellentámadást indítva, ami sakk-matthoz vezetett.

Első komoly játszmáját 1951 januárjában, 8 évesen játszotta egy sakkmesterrel, amit 15 perc alatt elvesztette. 1956-ban Amerika legfiatalabb junior bajnoka lett, 1957-ben Max Euwe exvilágbajnokkal játszott. 1958-ban 15 évesen sikert sikerre halmoz. Megakartá dönteni Lasker rekordját, de a Karpov elleni mérkőzést a FIDE visszautasította, ezért Fischer a meccset lemondta. Gyakorlatilag visszavonult, 20 évvel később a Fischer-Szpasszkij metaforikus csatává vált a hidegháborúban. Szpasszkij 17,5-12,5-es legyőzésével Fischer elnyerte a 250 000 dolláros főnyeremény 156 000 dolláros részét.

2008. január 17. veseelégtelenség miatt bekövetkezett a halála. Sírja: a Reykjavík Selfoss Laugardalur templom kertjébe helyezték végső nyugalomra.⁴



Az egyik kedvenc könyvem Fischertől a 60 emlékezetes játszmám című könyv
(Saját fotó, készült: 2025.06.15.)

⁴ P. Keres: 1. Nei Kirjastus Eesti Raamat, Tallinn, 1975. , Robert James Fischer: 60 emlékezetes játszmám, Simon and Schuster New York 1969.

<https://www.britannica.com/biography/Bobby-Fischer> 2026.02.02

Eredményei:

- Usa junior bajnokság 1956 1.hely
- Usa junior bajnokság 1957 1.hely
- Usa bajnokság 1957/58 1.hely
- Portoroz zónaközi verseny 1958 4-6.hely
- Usa bajnokság 1958/59 1.hely
- Jugoszlávia, Világbajnoki jelöltek tornája
- Usa bajnokság 1959/60 1.hely
- Mar del plata 1960 1-2.hely
- Usa bajnokság 1960/61 1.hely
- Bled 1961 2.hely
- Stockholm zónaközi verseny 1962 1.hely
- Usa bajnokság 1962/63 1.hely
- Usa bajnokság 1963/64 1.hely
- Havanna 1965 2-4.hely
- Usa bajnokság 1965/66 1.hely
- Santa monica 1966 2.hely
- Usa bajnokság 1966/67 1.hely
- Monaco 1967 1.hely
- Szkopje 1967 1.hely
- Vinkovci 1968 1.hely
- Rovinj-Zágráb 1970 1.hely
- Buenos Aries 1970 1.hely
- Palma de Mallcora zónaközi verseny 1970 1.hely

Donald Byrne-Bobby Fischer

Grünfeld védelem

New York 1956

1.Hf3 Hf6 2. c4 g6 3. Hc3 Fg7 4. d4 0-0 5. Ff4 d5 6. Vb3 dxc4 7. Vxc4 c6 8. e4 Hbd7 9. Bd1 Hb6 10. Vc5 Fg4 11. Fg5? Ha4!! 12. Va3 Hxc3 13. bxc3 14. Fe7 Vb6 15. Fc4 Hxc3!! 16. Fc5 Be8+ 17.Kf1 Fe6!! 18. Fxb6 Fxc4+ 19. Kg1 He2+!



20. Kf1 Hxd4+ 21. Kg1 He2+ 22. Kf1 Hc3+ 23. Kg1 axb6 24. Vb4 Ba4! 25. Vxb6 Hxd1 26. h3 Bxa2 27. Kh2 Hxf2 28. Be1 Bxe1 29. Vd8+ Ff8 30. Hxe1 Fd5 31. Hf3 He4 32. Vb8 b5 33. h4 h5 34. He5 Kg7 35. Kg1 Fc5+ 36. Kf1 Hg3+ 37. Ke1 Fb4+ 38. Kd1 Fb3+ 39. Kc1 He2+ 40. Kb1 Hc3+ 41. Kc1 Bc2# 0-1. A játszma megtalálható a Paul Keres I. NEI 15-17. oldalon.

4. Borisz Szpasszkij (1937-2025), a csodagyerek



Borisz Szpasszkij 1937. január 30-án született Leningrádban. Borisz ötéves korában ismerkedett meg először a sakkfigurákkal, és a sakktábla eseményei négy évvel később komoly szenvedéllyé váltak. A leendő nagymester szerencsés volt, kilencéves korában a Leningrádi Úttörők Palotájának kivételesen sakkkedvelő légkörében találta magát, egy tapasztalt mesterjelölt és kiváló sakkedző, Vlagyimir Zak őrszeme alatt. **A**

kilencéves Borisz úgy érezte, mintha egy mesevilágba csöppenne, sőt álmai főszereplői akkoriban sakkfigurák voltak. Különösen szerette a fenséges szekeret, amely hosszú éveken át a fiatalember kedvenc bábuja volt. Szpasszkijt a sakktörténet egyik kevés csodagyerekének tekinthetjük. 15 évesen pedig már az erős városi bajnokságon 2. helyezést éri el. 1955-ben Antwerpenben ifjúsági világbajnok. 1956-ban világbajnokjelölt, de 1958-ban drámai jásztmátban veszít Tal ellen. Szpasszkij a sakkozás első Oscar-díjasa, 1968-ban és 1969-ben, de ő csak 3 évig volt világbajnok (1969-1972). **7 sakkolimpián volt az aranyérmes szovjet csapat tagja. Szpasszkijról 6 sakkozó mondta el véleményét:**

Fischer: 1970-ben így nyilatkozott róla: „Akár egy tisztet is elnézhet, sohasem lehattünk biztosak benne, hogy ez valóban elnézés volt, vagy esetleg fantasztikus mély áldozat. Mindig ugyanolyan komor arckifejezéssel ült a táblánál, még akkor is, ha mattot ad, vagy éppen ő kap mattot.”

Botvinnik: „Szpasszkij nagy sakkozó. Lasker nyomában halad, őt kevésbé érdekli, hogy mások mit gondolnak, neki saját véleménye van. Szpasszkij irigylésre méltó egészségi állapotának örvend, jó pszichológus, finoman értékeli a kialakult helyzetet, a saját illetve az ellenfél erejét. Ritkán kerül időzavarba. Kitűnő sportember, semmitől sem riad vissza. Szpasszkij mindig jó, életvidám hangulatban van. A Petroszjannal vívott második mérkőzésén egyszerűen ragyogóan játszott. Fischer ellen pedig ostobaság miatt veszített. Túlbecsülte saját játékerejét.”

Karpov: „Szpasszkij kiegyensúlyozott és tökéletesen univerzális sakkozó. Egyformán jól támad és védekezik, illetve képes a pozíciós előnyök halmozására. Ő volt az, aki megalkotta az univerzális divatját, amely mind a mai napig érvényben van.”

Kaszpárov: „Ő volt az első példaképem. 1969-ben kezdtem sakkozni, amikor megszerezte a koronát (világbajnoki címet), és apám neki szurkolt. Sok évvel később az Olimpusz

lábánál az ő játszmájának a hatására vettem be a Tarrasch-védelmet és a Tartakower-rendszert.”

Portisch Lajost az 1970-es években Lázár Ervin író interjúvolta meg. És felteszi a kérdést. „Van olyan ellenfele, akivel szorongva ül le játszani?” „Igen, Szpaszkij”. „Miért?” „Sohasem tudtam legyőzni. Két döntetlent értem csak el ellene, a többit elvesztettem.” (Az interjú az Élet és irodalom hetilapban jelent meg.) Később persze Portisch még párosmeccsen is le tudta győzni Szpaszkijt (1980-ban), mindenesetre sokat mondó, hogy korábban ugyancsak félt az orosz „medvétől”.⁵

Eredményei:

- | | |
|--|---|
| • Leningrádi élőverseny 1952 2. hely | • Leningárdi élőverseny 1959 1. hely |
| • Bukarest 1953 4-6. hely | • Nemzetközi verseny Riga 1959 1. hely |
| • Szovjet CSB elődöntő 1954 4. hely | • 27. szovjet bajnokság 1960 5-6. hely |
| • 22. szovjet bajnokság 1955 3-6. hely | • Mar del Plata 1960 1-2. hely |
| • Ifjúsági világbajnokság Antwerpen 1955 1. hely | • szovjet CSB 1960 1. hely |
| • Zónaközi verseny Göteburg 1955 7-9. hely | • 28. szovjet bajnokság 1961 5-6. hely |
| • 23. szovjet bajnokság 1956 1-3. hely | • Leningrádi élőverseny 1961 1. hely |
| • Szovjet CSB Yarelmats 1956 3. hely | • 29. szovjet bajnokság 1961 1. hely |
| • Világbanokjelöltek tornája Amszterdam 1956 3-7. hely | • 30. szovjet bajnokság 1962 5. hely |
| • Szovjet CSB elődöntő 1956 1-2. hely | • Capablanca emléktverseny Havanna 1962 2-3. hely |
| • 24. szovjet bajnokság 1957 1-2. hely | • Hastings 1962-63 2-3. hely |
| • szovjet CSB elődöntő 1957 1-2. hely | • szovjet CSB 1963 2. hely |
| • 25. szovjet bajnokság 1958 5-6. hely | • 31. szovjet bajnokság 1963 1-3. hely |
| • Szovjet CSB 1958 1-2. hely | • Szovjet CSB Yarelmats 1964 2. hely |
| • 26. szovjet bajnokság 1959 2-3. hely | • Világbanokokjelöltek versenye 1964 1. hely |
| • Nemzetközi verseny Moszkva 1959 1-3. hely | • Zónaközi verseny Amszterdam 1964 1-4. hely |
| | • Nemzetközi verseny Szocsi 1964 4.hely |

⁵ P. Keres: 1. Nei Kirjastus Eesti Raamat, Tallinn; 1975. Magyar Sakkvilág: 2012. X. évf. 3. szám

- Belgrád 1964 1. hely
- Nemzetközi verseny Szocsi 1965 1-2. hely
- Hastings 1965-66 1-2. hely
- Santa Monica 1966 1.hely
- Beverwijk 1967 1. hely
- Orosz selejtező versenyek 1967 2. hely
- Palma de Mallorca 1968 2. hely
- San Juan 1969 2-3. hely
- Leyden 1970 1. hely
- Amszterdam 1-2. hely
- Göteburg 1971 3. hely
- Vancouver 1971 1-2. hely
- Aljechin emlékverseny Moszkva 1971 7-8. hely
- Nemzetközi verseny Tallin 1973 3-4. hely
- Dortmund 1973 1-3. hely
- Nemzetközi verseny Szocsi 1973 2. hely
- 41. szovjet bajnokság 1973 1. hely

5. Mihail Tal, a „Rigai varázsló” (1936-1992)



A 8.világbajnok 1936. november 9-én született Rigában. **Szovjetunió mestersposrtolója (1954), szovjet nagymester (1957), a szovjet sport elismert mestere (1960), 8. sakkvilágbajnok (1960-61). A rigai „Sahmaty” szaklap főszerkesztője (1960-70).** A pionírotthonban előbb Janis Kruzkops foglalkozott vele, az 1940-es évek végén megismerkedett Alekszandr Koblenz-el, aki később az edzője és szekundánsa lett. 13 évesen besorolták a lett ifi- válogatottba, 17 évesen a köztársaság bajnoka lett, 1-2. helyével a 2. táblán a szovjet CSB –én kiérdemelte, hogy a mesteri címért 5. Szajginnal játszon párosmérkőzést (1954, 8:6). A döntőben először 19 éves korában debütált (1956, 5-7. hely). Kimutatkozott tehetsége a következő szovjet bajnokságon (1957). 1958-ban ismét bajnok szülővárosában, megkezdte útját a világbajnoki cím felé. A zónaközi versenyt (Portorozsban) megnyerte Petroszjan, Gligorics Fischer, és Olaffson előtt. Ugyanígy nyert a világbajnok-jelöltek versenyén is (Bled-Zágráb-Belgrád, 1959). Jásztmáit csak Keresz ellen veszítette el (1:3) és döntetlennel zárt Petroszjan ellen, de meggyőzően jutott túl Gligoricson, Olafssonon és Benkőn (3,5), míg Fischert teljesen szétverte 4:0! A sakkszeretők milliói, lélegzet fojtva kísérték a két „Mihail” meccsét Botvinnik-Tal (Moszkva 1960). Idő előtt nyerve (a meccs 24 játszmára volt előrelátva) 12,5:8,5 arányban, Mihail Tal világbajnok lett. Elvetve a harc kánonjait, letaglózva az elismert autoritásokat, versenyt versenyre nyerve a sakkvilág csúcsára került! Ilyesmit a történelem még nem ismert: Aljechin 35 éves korában győzte le Capablancát, Botvinnik 37

évesen lett világbajnok, Szmiszlov 36 évesen. Az új király pedig csak 23-at mondhatott magáénak! **Ezt csak negyed évszázad múltán Kaszparov tudta felülmúlni. 1962-ben betegsége miatt kilépett a világbajnok-jelöltek versenyéről (Cuacaroo), az amszterdami zónaközi versenyen elért sikere (1964, 1-4. hely) ismét a jelöltek közé sorsolta.** A meccseken könnyen verte Portischt (5,5:2,5), de nehezen Larsent (5,5:4,5). A döntőt elvesztette Szpaszkij ellen (1965, 4:7). A következő ciklusban nyert Gligorics ellen (1968, 5,5:3,5), de nem tudott átjutni Krocsnoj-on (4,5:5,5). 1979-ben tündökölve nyerte a rigai zónaközit (17-ből 14!) de a negyeddöntőben Polugajevszkij megállította (1980, 2,5:5,5). ⁶Játszott még Montpellieban (1985, 4-5. hely), Biel-ben (1976, 2-4. hely), Moszkvában (1982, 3-4. hely) és Szabadkán (1987, 4-5. hely). 6-szoros szovjet bajnok (1957-58, 1967, 1972, 1974, 1978). 8-szor nyert sakkolimpiát (1958-82, ötször nyert aranyérmet a saját tábláján). 3-szor nyert az „Egyetemisták Olimpiája” csapatversenyt (1956-58) és 6-szoros EB bajnok (1957-80). Az „évszázad meccsén” (Belgrád, 1970) döntetlenül végzett Najdorf-al (2:2). 10-szer nyerte meg a „Vecsernaja Moszkva” díjat és 2. lett a Herceg Novi-ban megrendezett versenyen (1970). Győztes volt az 1. nem hivatalos világbajnokságon (Saint John, 1988), Kaszparov és Karpov előtt. 1 hónappal a halála előtt betegen játszott egy bajnokságon (Moszkva, 1992). Tal Moszkvában hunyt el, a rigai zsidó temetőben van elhantolva. Szülővárosában emlékművet is emeltek a tiszteletére. Lettországból postabélyeget adtak ki róla (2001). A. Arkanovval együtt megírta a „Mihail Tal elégiája” című könyvét (1998), majd 2006 óta Moszkvában megtartják a Tal emlékversenyt. 4 sakkozó mondta el a véleményét róla:

Kaszparov: „Szerintem Tal az egyetlen játékos, aki nem számolt hosszú változatokat, ő egyszerűen látta azokat! Agya százával dolgozta fel a fantasztikus folytatásokat, fantáziája nem ismert határokat! Különleges tekintete valamilyen „mephisto”-it árasztott, noha ő valójában egy kellemes, de összetett ember volt”.

Botvinnik: „Valódi virtuóz: nagyon megégedett azzal, ha fenomenális emlékezete kombinációs érzékének köszönve paradox megoldásokat talált a játszmában... Előtte még senki sem nyerte el ilyen módon a világ elimerését”.

Petroszjan: „A rigai nagymester olyasvalamit hozott játékunkba, amit még a korabeliek sem tudnak megoldani. Sajnos, nagyon későn kaptunk mi lehetőséget megismerkedni és áradattal fordulni Tal jelentős alkotásához”.

⁶ Mihail Tal a „rigai varázsló”: 80 emlékeztető játszmája. Fordította: Dosztán János FM. Bp.: 2017.

Szmiszlov: „Amikor megjelent a „nagy” színpadon csak a szerteágazó hős látszatát keltette, noha játéka egy különleges kombinációs fénnel jeleskedett. Úgy tűnt, hogy a tisztek „felélednek” a keze alatt. Csak ő tudta kezelni és véghezvinni a sajátos „irracionális” terveket. Aztán, itt maradt az éles eszű, az életnek örvendő ember. Alkotása örökre megmarad”.

Eredményei:

- Lett bajnokság 1951 11-17.hely
- Lett bajnokság 1952 7.hely
- Lett bajnokság 1953 1. hely
- Lett bajnokság 1954 2-3. hely
- Szovjet ifi CSB, 1.tábla 1954 2. hely
- Szovjet CSB, 1.tábla 1954 9-10. hely
- Lett bajnokság 1955 2. hely
- 22. szovjet bajnokság elődöntő 1955 2-4. hely
- Oroszország-Lettország csapatmeccs 1955 2. hely
- Szovjet CSB, 2.tábla 1955
 - elődöntő: 1-3. hely
 - döntő: 3-4. hely
- 23. szovjet bajnokság 1956
 - elődöntő: 1. hely
 - döntő: 5-7. hely
- Egyetemi VB-csapat, 3.tábla 1956 1.hely
- 24. szovjet bajnokság 1956 végén-1957 eleje
 - elődöntő: 5-8. hely
 - döntő: 1. hely
- Egyetemi VB-csapat, 1. tábla 1957 1. hely
- Csapat EB, 4.tábla 1-2. hely
- 25. szovjet bajnokság 1958 1. hely
- Lett bajnokság 1958 3. hely
- Egyetemi VB-csapat, 1. tábla 1958 1. hely
- Zónaközi verseny Portorozs 1958 1. hely
- 13. Sakkolimpia, München 1958
 - 1. tartalék 1. hely
- 26. szovjet bajnokság 1959 2-3. hely
- Lett-sakkolimpia 1959 1.hely
- Zürich 1959 1. hely
- Világ bajnokjelöltek versenye Jugoszlávia 1959 1. hely
- Riga 1959 4. hely
- 14. Sakkolimpia, Lipcse, 1. tábla 1960 2. hely
- Stockholm 1961 1. hely
- Bled 1961 1. hely
- 29. szovjet bajnokság 1961 2-4.hely
- Világ bajnokjelöltek versenye Curacao 1962 7-8. hely
- 15. Sakkolimpia Várna 2. tartalék 1. hely
- 30. szovjet bajnokság 1962 2-3. hely
- Miskolc 1963 1. hely
- Havanna 1963 2-4. hely
- Moszkva 1963 2. hely
- Hastings 1964 1. hely
- Reykjavík 1964 1. hely
- Zónaközi verseny, Amsterdam 1964 1-4. hely
- Kiszlovodszk 1964 1. hely
- 32. szovjet bajnokság 1964 3. hely
- Lett bajnokság 1965 1.hely
- Szovjet CSB, 1. tábla 1966 2-4. hely
- 17. Sakkolimpia Havanna, 3.tábla 1966 1.hely
- Palma de Mallorca 1966
- Moszkva 1967 2-4. hely
- Szovjetunió-Jugoszlávia csapatmeccs, Budva 1967 2-3. hely
- 35. szovjet bajnokság 1967 1-2. hely
- Beverwijk 1968 2-4. hely
- Gori 1968 1. hely
- 36. szovjet bajnokság 1968 6-10. hely

- 37.szovjet bajnokság 1969 14-15. hely
- Tbiliszi 1969 1-2. hely
- Grúz bajnokság (vendég) 1970 1. hely
- Csapat EB, 4. tábla 1970 1. hely
- Csapatverseny, Szocsi 1970 1. hely
- Tallin 1971 1-2. hely
- Pjarnu 1971 2-3. hely
- Szovjet CSB, 1. tábla 1971 1. hely
- 39. szovjet bajnokság 1971 2-3. hely
- Moszkva 1971 6-7. hely
- Szovjet olimpia, 1. tábla 1972 2. hely
- Villandi 1972 2. hely
- Szuhumi 1972 1. hely
- 20. sakkolimpia, Szkopje , 4.tábla 1972 1. helys
- 40. szovjet bajnokság 1972 1. hely
- Wijk aan Zee 1973 1.hely
- Tallin 1973 1. hely
- Zónaközi verseny, Leningrád 1973 8-10. hely
- Csapat EB, 7. tábla 1973 2.hely
- Szocsi 1973 1. hely
- 41. szovjet bajnokság 1973 9-11. hely
- Dubna 1973 1-2. hely
- Hastings 1974 1-4. hely
- 21. sakkolimpia, Nizza 1974 1. hely
- Lublin 1974 1. hely
- Szovjet CSB, 1. tábla 1974 1. hely
- Halle 1974 1. hely
- Novi Sad 1974 1. hely
- 42. szovjet bajnokság 1974 1-2. hely
- Las Palmas 1975 1-4. hely
- Milánó 1975 6-7. hely
- Moszkva 1975 8-9. hely
- 43. szovjet bajnokság 1975 2-4. hely
- Wijk aan Zee 1976 3-4. hely
- Szovjet CSB, 1. tábla 1976 3. hely
- Zónaközi verseny, Biel 1976 2-4. hely
- Milánó 1976 3. hely
- 44. szovjet bajnokság 1976 6-7. hely
- Tallin 1977 1. hely
- Szocsi 1977 1. hely
- 45. szovjet bajnokság 1977 6-7. hely
- Bugojno 1978 4-5. hely
- 46. szovjet bajnokság 1978 1-2. hely
- Tallin 1979 2-3. hely
- Montreal 1979 1-2. hely
- Szovjet CSB, Moszkva, 1. tábla 1979
- elődöntő 1-2. hely
- döntő 1-3. hely
- Zónaközi verseny, Riga 1979 1. hely
- 47. szovjet bajnokság 1979 14-15. hely
- Bugojno 1980 7-10. hely
- Jereván 1980 4. hely
- Tilburg 1980 6. hely
- Csapatverseny, Moszkva, 5. tábla 1981 1. hely
- Tallin 1981 1. hely
- Malaga 1981 1. hely
- Szovjet CSB, Moszkva, 1. tábla 1981 1. hely
- Lvov 1981 1-2. hely
- Riga 1981 1. hely
- Porz 1981 1. hely
- Wijk aan Zee 1982 5-9. hely
- Jereván 1982 1. hely
- Szocsi 1982 1. hely
- Tallin 1983 1-2. hely
- 50. szovjet bajnokság (kilépett a betegsége miatt) 1983 17. hely
- Jurmala 1983 5-8. hely
-
- Niksics 1983 7-8. hely
- Lvov 1984 5-6. hely
- Szovjet CSB, Kijev, 1. tábla 1984 6-7. hely
- Bugojno 1984 5-9. hely
- Albena 1984 1-2. hely
- Szocsi 1984 4-5. hely
- Titograd 1984 3. hely
- Tallin 1985 3-4. hely

- Zónaközi verseny, Taxco 1985 3. hely
- Jurmala 1985 1-2. hely
- Naestved 1985 4-6. hely
- Világbajnokjelöltek versenye, Montpellier 1985 4-5. hely
- Reykjavík 1986 2-8. hely
- Jereván 1986 3. hely
- Berlin 1986 1-3. hely
- Szocsi 1986 4-5. hely
- Tbiliszi 1986 1-2. hely
- Reykjavík 1987 2-3. hely
- Brüsszel 1987 4. hely
- Jurmala 1987 1-4. hely
- Zónaközi verseny, Szadabka 1987 4-5. hely
- Terma-de-Rio-Hondo 1987 1.hely
- Wijk aan Zee 1988 5-7. hely
- Saint John 1988 4-15. hely
- Világkupa, Brüsszel 1988 10-13. hely
- Tbiliszi 1988 7. hely
- Világkupa, Reykjavík 1988 3. hely
- Marseille 1989 4-5. hely
- Világkupa, Scelleftea 10-12. hely
- Tel-Aviv 1990 2-4. hely
- Szovjet CSB, elődöntő 1990 2-3. hely
- New York 1990 9-19. hely
- Világkupa, Moszkva 24-34. hely
- Manila 1990 29-39. hely
- Moszkva 1990 3-8. hely
- San Francisco 1991 3-6. hely
- Buenos Aires 1991 1-3. hely
- Szovjet nyílt bajnokság, Moszkva 1991 39-49. hely
- Sevilla 1992 4-14. hely
- Barcelona 1992 8-10. hely

Fischer-Tal

Szicíliai védelem

Világbajnokjelöltek versenye 1959

1.e4 c5 2. Hf3 d6 3. d4 cxd4 4. Hxd4 Hf6 5. Hc3 a6 6. Fc4 e6 7. Fb3 b5 8. f4 b4 9. Ha4 Hxe4 10. 0-0 g6 11. f5 gxf5 12. Hxf5!! Bg8 13. Fd5!! Ba7 14. Fxe4 exf5 15. Fxf5 Be7 16. Fxc8 Vxc8 17. Ff4 Vc6 18. Vf3 Vxa4 19. Fxd6 Vc6!! 20. Fxb8 Vb6+ 21. Kh1! Vxb8 22. Vc6+ 22. Bd7! 23. Bae1+ Fe7! 24. Bxf7? Kxf7 25. Ve6+ Kf8! 26. Vxd7 Vd6 27. Vb7 Bg6 28 c3 a5 29. Vc8+ Kg7 30. Vc4 Fd8 31. cxb4 axb4 32. g3 Vc6+ 33. Be4 Vxc4 34. Bxc4 Bb6! 35. Kg2 Kf6 36. Kf3 Ke5 37. Ke3 Fg5+ 38. Ke2 Kd5 39. Kd3 Ff6 40. Bc2 Fe5 41. Be2 Bf6 42. Bc2 Bf3+ 43. Ke2 Bf7 44. Kd3 Fd4 45. a3 b3 46. Bc8 Fxb2 47. Bd8+ Kc6 48. Bb8 Bf3+ 49. Kc4 Bc3+ 50. Kb4 Fa1?? Tal elkapkodta az ötletét. 51. a4?? Fischer nem vette észre, hogy 51. Bc8+ Kd5 52. Bxc3 után a játszma hirtelen megfordult volna 51...b2! Világos feladta. 0-1



6. Viktor Korcsnoj (1931-2016)

Viktor Krocnoj 1931-ben született Leningrádon. Nemzetközi mester 1954-ben, 1956-ban nemzetközi nagymester. Krocnoj játékereje és eredményei alapján 1973-1981 közt, ha Fischert nem vesszük figyelembe, a világ 2., de időnként 1. számú versenysakkozójának tekinthetjük. Krocnoj játékát a játszma minden szakaszának biztos kezelése, a harcos szellem, a küzdelem keresése, még kockázatok vállalása árán is. 1964/65-ben megnyerte a szovjet bajnokságot (2 pont előnnyel Bronstejn előtt és más világklasszisok előtt). Meghívást kapott az 1965. április-májusi zágrábi, erős mezőnyűes jól díjazott versenyre. Kétszer mérkőzött meg Karpovval a világbajnoki címért 1978⁷-ban és 1981-ben.



Saját fotó készült 2025. 07. 31.

Eredményei:

- Bukarest 1954 1. hely
- Leningrád 1955 1. hely
- Hastings 1955/56 1-2. hely
- 23. szovjet bajnokság 1956 4. hely
- Frunze 1956 1. hely
- Tbiliszi 1956 3-4. hely
- Szverdlovszk 1957 1.hely
- Szocsi 1958 2-4. hely
- Cseljabinszk 1959 1. hely
- Jereván 1959 1. hely
- 27. szovjet bajnokság 1960 1. hely
- Buenos Aries 1960 1-2. hely
- 28. szovjet bajnokság 2. hely
- Budapest 1961 1. hely
- Zónaközi verseny Stockholm 1962 4-5. hely
- Világbajnokjelöltek verseny Curacao 1962 5. hely
- 30. szovjet bajnokság 1962 1. hely
- Havanna 1963 1.hely
- Leningrád 1964 1. hely
- Belgrád 1964 2-3. hely
- 31. szovjet bajnokság 1965 1.hely
- Jereván 1965 1. hely
- Bukarest 1966 1. hely
- Szocsi 1966 1. hely
- Leningrád 1967 1. hely
- Zónaközi verseny Szúsa 1967 2-4. hely
- 34. szovjet bajnokság 1967 3-4. hely
- Beverwijk 1968 1. hely
- Szarajevó 1969 1.hely

⁷ P. Keres: 1. Nei Kirjastus Eesti Raamat, Tallinn, 1975.
Magyar Sakkvilág: 2011. IX. évf. 5. szám

- Havanna 1969 1-2. hely
- Luhacovice 1969 1.hely
- Palma de Mallorca 1969 1. hely
- Rovinj-Zágráb 1970 2-4. hely
- 37. szovjet bajnokság 1970 1. hely
- Wijk aan Zee 1971 1. hely
- Hastings 1971/72 1-2. hely
- Amszterdam 1972 2. hely
- Palma de Mallorca 1972 1-3. hely
- Zónaközüverseny Leningrád 1973 1-2. hely
- Szovjet bajnokság 1973 2-4. hely

7. Tigran Petroszjan (1929-1984)

A sakkozás 9. világbajnoka 1927-ben született Tbiliszipben. Gyermekkora nagyon nehezen telt el, szüleit korán elveszítette. Elvégezte a jereváni Tanárképző Főiskolát. Nagyon későn tanult meg sakkozni, 1952-től Nemzetközi mester, 1954-től tagja a szovjet válogatottnak kétszeres egyéni világbajnok 1963-1969 között, 1963-ban boldogan legyőzte Mihail Botvinnikot, s így világbajnok lett.⁸ Szovjetunió kétszeres ifjúsági és négyszeres felnőtt bajnoka, összesített eredménye: 79 győzelem, 50 döntetlen, 1 vereség. Hatalmas küzdelem folyt a világbajnokjelöltek 1971. évi középöntőjében.

8. Bent Larsen (1935-2010)

Larsen 1935. március 4-én született Holstebroban. Az első lépések a játékban, mint sok vele egykorúnak Dániában különleges élményt jelentenek. 1947-ben egy sakk könyv a Király csel minden romantikus állás a 12 éves sakkozó kezébe került. A leendő nagymester végigjászotta a benne szereplő példákat. Rajongása az elfeledett nyitóváltozatok iránt, a jelenlévő időszakból származik. 14-15 évesen már értett a pozíciós játékhoz, kombinálás mellett, szülővárosában a legerősebb játékosa lett. 1956-ban Larsen sikere lett. Legyőzte Fridrik Olafssont, és a nemzetközi tornák győzelmét egy moszkvai kirándulás követte. A 9. sakkolimpia döntőjében, ahol 21 éves dán játékos a sakk elitjével szoros versnyben több pontot szerzett, mint a világbajnok Mihail Botvinnik az 1. táblán. 1964-ben világbajnoki döntős lett.⁹

⁸ T. Petroszjan-E. Sehtman: Petroszjan tanít Budapest, Sport, 1989. Fordította: Széll Lajos.

⁹ P. Keres: 1. Nei Kirjastus Eesti Raamat, Tallinn, 1975.



Eredményei:

- Dán bajnokság 1954 1. hely
- Dán bajnokság 1955 1. hely
- Oslo 1955 1-2. hely
- Moszkva 1956 12. sakkolimpia 1. tábla 1. hely
- Dán bajnokság 1956 1. hely
- Koppenhága 1956 1.hely
- Dijon 1956 1. hely
- Hastings 1956/57 1-2. hely
- Zónaközi verseny Wageningen 1957 3-4. hely
- Dallas 1957 3-4. hely
- Mar del Plata 1958 1.hely
- Beverwijk 1960 1-2. hely
- Zónaközi verseny Halle 1963 2. hely
- Zónaközi verseny Amszterdam 1964
- Amszterdam 1964 1. hely
- Zágráb 1965 7. hely
- Le Havre 1966 1. hely
- Santa Monica 1966 3. hely
- Dunder 1967 2. hely
- Winnipeg 1967 2. hely
- Zónaközi verseny Sousse 1967 1. hely
- Havanna 1967 1. hely
- Palma de Mallorca 1967 1. hely
- Monte Carlo 1968 1. hely
- Usa bajnokság 1968 1. hely
- Palma de Mallorca 1968 2-3. hely
- Palma de Mallorca 1969 1. hely
- Busum 1969 1. hely
- Lugano 1970 1. hely
- Vinkovci 1970 1. hely
- Zónaközi verseny Palma de Mallorca 1970 2-4. hely
- Hastings 1971/72 1. hely
- Teesside 1972 1. hely
- Las Palmas 1972 2-3. hely
- San Antonio 1972 8-9. hely
- Hastings 1972/73 1. hely
- Zónaközi verseny Leningrád 1973 5-6. hely
- Manila 1973 1. hely

9. Garry Kaszparov (1963-)

Minden idők egyik legsikeresebb sakkvilágbajnoka. 1963. április 13-án született Bakuban, az egykori szovjet köztársaság, Azerbajdzsán fővárosában. A fiatal tehetség, aki tanulmányait a Botvinnik Sakkiskolában folytatta, gyorsan kitűnt kortársai közül. 1976-ben megnyerte a szovjet ifjúsági bajnokságot. **Tizenhét évesen ifjúsági világbajnok lett és megszerezte a nemzetközi, nagymesteri címet.** 1980-ban tagja lett az olimpiai bajnoki címet szerző szovjet sakkválogatottnak. 1982-ben megnyerte a bugojnói zónaközi döntőt, amely során világbajnokjelölt lett. Ő nem érdemtelenül emelkedett ki a világ legjobbjai közül. **20 éves korára kialakult egyéni stílusa: sokszínű, dinamikus, nagyromantikus támadójátékát.** A kutató sakkozó megszemélyesítője, aki olyan elődök után lépett, Morphy, Aljechin, Fischer stb. A játékelfogásáról ő maga így nyilatkozott: *„Személy szerint a szép, az ihletett, a művészethez közel álló sakk pártján állok, amely esztétikai élvezetett nyújt. Potenciálisan minden egyes játszma egy műalkotás; a sakktáblán remekművet lehet alkotni.”* A világbajnoki címhez vezető páros mérkőzésen legyőzte Beljavszkijt, Krocsnojt, majd Szmiszlovot, 1984-re a világbajnok Karpov kihívója lett. Ekkor még senki nem sejtette, hogy a következő 7 évben öt világbajnoki döntőt vív majd a két nagyság. Az első, maratoni hosszúságú mérkőzés fél év elteltével egészen meglepő, drámai fordulattal ért véget. A 48. játszma után Karpov 5:3-as vezetésével félbeszakították a döntőt. Majd Garry 1985 őszén, két hónapi küzdelem után, 13:11-re megnyerte a második meccset, és ezzel 22 évesen a sakkozás 13. világbajnoka lett. Ellenfelének joga volt a visszavágóra, de londoni összecsapásuk ismét megvédte címét a bajnok. A 4. játszmát 1987-ben Sevillában vívták, az ötödiket 1990-ben New Yorkban, Lyonban volt. Pályafutása során 11-szer lett sakk Oscar-díjas, elsőként lépte át a 2800-as álomhatárt, s az addigi legmagasabb értékszámot érte el: 2851-et. 1993-ban szakkított a FIDE vezéralakjával, létrehozta a PCA-t (Professional Chess Association, azaz Profi Sakkszövetség), aztán ennek lett a világbajnoka. Címét 1993-ban Short, 1995-ben Anand ellen a PCA keretében védte meg. Leghosszabb sikersorozata 1999-ben kezdődött: tíz egymást követő versenyen lett első. 2004-ben Moszkvában első lett az orosz szuperbajnokságon, amely erőssége felért egy világbajnoki döntővel. **De 2000-ben tanítványa Vlagyimir Kramnyik győzte le Londonban, aztán elhódította tőle a trónt.** A FIDE megállapodása után visszavonult, pályáját az orosz politikai életben folytatja.¹⁰

¹⁰ Lovas Dániel: The Chess Greats of The World Kaszparov. Kecskemét: Caissa Chess Books, 2006.

Anatoly Karpov-Garry Kaszparov

Szicíliai védelem

Moscow 1985

1.e4 e5 2. Hf3 e6 3. d4 cxd4 4.Hxd4 Hc6 5. Hb5 d6 6. c4 Hf6 7. H1c3 a6 8. Ha3 d5 9. cxd5 exd5 10. exd5 Hb4 11.Fe2 Fc5 12. 0-0 0-0 13. Ff3 Ff5! 14. Fg5 Be8 15. Vd2 b5 16. Bad1 Hd3 17. Hab1 h6 18. Fh4 b4 19. Ha4 Fd6 20. Fg3 Bc8 21. b3 g5 22. Fxd6 Vxd6 23. g3 Hd7 24. Fg2 Vf6! 25. a3 a5! 26. axb4 axb4 27. Va2 Fg6 28. d6 g4 29. Vd2 Kg7 30. f3 Vxd6 31. fxe4 Vd4+ 32. Kh1 Hf6 33. Bf4 He4 34. Vxd3 Hf2+ 35. Bxf2 Fxd3 36. Bfd2 Ve3 37. bxd3 Bc1!! 38. Hb2 Vf2 39.Hd2 Bxd1+ 40. Hxd1 Be1+ 0-1



10. Lilienthal Andor (1911-2010)



1911-ben született Moszkvában, egy szegényes, később széthulló családban. 1913. decemberén édesanyukájával és nőrével Budapestre költöztek. Kis szabóinasként az Almássy téren 1924-ben vagy 1925-ben a bátyjától tanult meg sakkozni. Foglalkozott vele éjjel-nappal, hogy jól tudjon játszani. Járt kávéházból kávéházba, a sakkból éldegélt. Gyakran benézett a Műcsarnok kávéházba az Andrassy úton volt a munkás-sakkozás központja itt ismerkedett meg Bedő Ödönnel, Krénosz Ferencel, Örvényi Bélával, a feladványosok közül Rózsa Andorral és Fleck Ferencel. 1928 tavaszán beállították a szabók csapatába. 1929. szeptemberében elutazott Bécsbe, hogy asztalhoz üljön a kubai származású exvilágbajnokkal Capablancával a sakkszimultánon. 1939-ben a hagyományos Leningrád-Moszkva nemzetközi tornán rangos mezőnyben 3-6. helyen végzett. Szeptemberben Csehszlovákiába utazott. Rengeteg sakkszimultánt, sakkjátszmát játszott köztük világbajnokokkal is, és tagja az 1921 óta működő Magyar Sakkszövetségnek. 2010-ben hunyt el Budapesten.¹¹

¹¹ Lilienthal Andor: Életem, a sakk. Budapest: Sport,1985.

Eredményei:

A. Nemzetközi egyéni versenyek:

- Párizs 1930 3-4. hely
- Stubnya-fürdő 1930 1. hely
- Liptószentiván 1-3. hely
- Párizs 1933 3-4. hely
- Hastings 1933/34 2-3. hely
- Újpest 1934 1. hely
- Sitges 1934 1. hely
- Barcelona 1934 1-3. hely
- Sevilla 1934 1. hely
- Madrid 1934 1. hely
- Zandvoort 1. hely
- Hastings 1934/35 3-4. hely
- Moszkva 1935 8-10. hely
- Moszkva (kétfordulós) 1936 4. hely
- Moszkva 1937 7-8. hely
- Leningrád-Moszkva 1939 3-6. hely
- Saltsjöbaden 1949 5. hely
- Budapest (kétfordulós) 1950 8-10. hely
- Moszkva 1953 4. hely
- Moszkva 1962 3-6. hely
- Baku 1964 2. hely
- Tbiliszi 1965 4-5. hely

B. Magyar egyéni versenyek:

- Budapest, Szávay-émlékverseny 1931 3. hely
- Budapest, nemzeti mesterverseny 1932 4-5. hely
- Budapest, Budapesti Sakk-kör versenye 1932 3-4. hely
- Budapest, olimpiai előkészítő 1933 1. hely
- Budapest, nemzeti mesterverseny 1933 3. hely
- Budapest, Maróczy jubiláris torna 1934. 3. hely

C. Szovjet egyéni versenyek:

- Moszkva bajnokság 1936. 2-3. hely
- Moszkva szakszervezeti bajnokság 1938. 2-3. hely
- Minszk Belorusszia bajnoksága 1938. 1. hely
- Moszkva bajnokság 1939 2. hely
- Moszkva bajnokság 1940 1. hely
- Moszkva, szovjet bajnokság 1-2. hely
- Moszkva-Leningrád bajnokság 1941. 5. hely
- Moszkva bajnokság 1942. 3-4. hely
- Kujbisev 1942. 3. hely
- Moszkva bajnokság 1944. 3. hely
- Moszkva, szovjet bajnokság 1944. 8-10. hely
- Moszkva, szovjet bajnokság 1945. 7-9. hely
- Tallinn 1945. 3. hely
- Baku, középöntő 1946 1. hely
- Moszkva bajnokság 1946. 8-11. hely
- Leningrád, szovjet bajnokság 1947. 7-8. hely
- Pärnu 1947. 3. hely
- Moszkva, szovjet bajnokság 1948. 10-11. hely
- Moszkva bajnokság 1949. 2. hely
- Moszkva, szovjet bajnokság 1949. 13-15. hely
- Vilnius 1951 2-4. hely
- Moszkva bajnokság 1952. 4-5. hely
- Moszkva bajnokság 1953. 2-3. hely
- Kijev 1954. 3. hely
- Kijev, jubileumi bajnokság 1957. 4-7. hely
- Taskent, ázsiai országrészek bajnoksága 1960. 4-5. hely



11. Portisch Lajos (1937-)

A többszörös sakkvilágbajnokjelölt és magyar sakkbajnok 1937-ben született Zalaegerszegen. **Először 1956-ban játszott a magyar válogatottban a sakkolimpián, utoljára 2000-ben.** A nagymester nyolc alkalommal játszott magyar színekben a csapat Európa-bajnokságon, amelyeken 9 éremmel gazdagította a saját és a magyar sakkozás sikerlistáját. Az egyéni világbajnokságon is sikeres volt. 12-szer játszott egymás után zónaközi döntőn és 8-szor lett világbajnokjelölt. A világbajnoki címért 1960-ban szállt először harcba. A madridi zónaközi versenyen 13,5 ponttal 18 játszmából Gligorics mögött Pomarral a 2-3. helyen végzett. **1961-ben kapta meg a nagymesteri címet.** Az első zónaközi döntője 1962-ben volt Stockholmban. Az 1963-as hallei zónaközi verseny 19 partiból 14-ponttal győztesként jutott tovább az 1964 évi amszterdami zónaközi döntőbe. Ott 14,5 ponttal 23 játszmából a nyolcadik-kilencedik helyen végzett. Reshevskyt 2,5:0,5 arányban győzte le. A legjobb nyolc között Tallal került szembe és 2,5:5,5 arányban maradt alul. A harcot a világbajnoki koronáért az 1967-es hallei zónaközi versenyen folytatta, ahol 19-ből 15,5 ponttal lett az első. Az emlékezetes Sousse-i zónaközi döntőn 13,5 ponttal 21 játszmából egyedül lett ötödik. 1969-ben Raachban 2-5. helyen végzett 13,5 ponttal 21-ből. A prágai 1970-es 4 fős rájátszást Ivkov, Smejkal és Andersson ellen 6-ból 4 ponttal nyerte meg.¹²

¹² Magyar Sakkvilág: 2012. X. évf. 3. szám

III. Zárásként

Diáktársaimnak (6. és 7. osztályosoknak) bemutattam a világhíres sakkozóit, többek között Kaszporov szicíliai (2.sz. melléklet) és Fischer felejthetetlen Grünfeld védelmét is. Természetesen csak az tudott véleményt nyilvánítani, aki tudott sakkozni. Sajnos ők még mindig kevesen vannak az iskolában, de remélem pályázatommal, játékommal sikerült felkelteni az érdeklődésüket sakk művésze iránt.

Kíváncsi voltam mire képes az AI, vajon mennyit téved, hallucinál.

Prompt: 12 éves gyerek vagy egy diáktársad sakkozás során bemutatja neked Kaszporov szicíliai és Fischer felejthetetlen Grünfeld védelmét. Mi a véleményed? Mi kelti fel az érdeklődésedet?

Válasz: „Ha 12 éves lennék, és egy osztálytársam a sakktáblán egyszer csak előhúzná **Garry Kasparov** szicíliaiját meg **Bobby Fischer** legendás Grünfeldjét... hát, először csak pislognék, mint huszár az átlón. Aztán elkezdene mocorogni bennem valami. A szicíliai védelemben az fogna meg, hogy fekete nem meghúzza magát, nem „udvariassan” tükrözi a lépéseket – hanem rögtön küzdelmet keres. Olyan, mint amikor valaki az iskolai focin nem hátra passzol, hanem kapura tör. Van benne bátorság. Egy kis dac. És az a fajta dinamika, amitől az egész tábla élni kezd.”

„A Grünfeld pedig... az maga a sakk költészete. Első ránézésre fehérnek nagy, büszke gyalogközpontja van – már-már túl szép. Aztán fekete oldalról jön a csendes, pontos rombolás. Nem erőből, hanem logikával. Mint amikor valaki nem kiabál, hanem érvel – és a végén mégis neki van igaza.

Ami igazán felkeltené az érdeklődésemet:

- *Hogy ezek nem „tankönyvi” unalmas sémák, hanem élő gondolatok.*
- *Hogy világbajnokok merték így játszani – tehát működik.*
- *Hogy minden lépés mögött terv van, nem csak ösztön.*
- *És hogy én is megtanulhatom ugyanazokat a mintákat, amiket ők használtak.*

Az ember ilyenkor érzi: a sakk nem csak játék. Hanem párbaj. Történet. Örökség.

És talán ott, a hetedik sor előtt állva, megfordulna a fejében:

„Ha ők képesek voltak forradalmasítani a táblát... vajon én mire leszek képes?”¹³

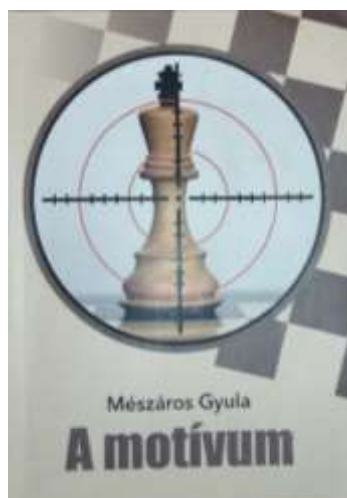
Véleményem: mulatságos megfogalmazásokat használt, a védelem lényegét megfogta, nem hallucinált, viszont a pontos forrásait már nem jelölte meg kérésre sem.

Köszönöm, hogy elolvasták a pályamunkát.

¹³ <https://chatgpt.com/c/69a81f9a-0f2c-832e-81c5-060a8237747f> 2026.03.04.

IV. Mellékletek

1.sz. „Kincseim” Mészáros Gyula által dedikált szakirodalmam



2.sz. melléklet a 6 emlékezetes játszmám:

1. Prokaj Dominik Dénes- Szabó Dániel Négyes Huszárijáték (C48)



1. e4 e5 2. Hf3 Hc6 3. Hc3 Hf6 4. Fb5 a6?! 5. Fxc6 bxc6?! 6. O-O Fd6 7. d4! Ve7 8. Fg5 O-O 9. dxe5 Fxe5 10. Hxe5 Vxe5 11. f4! Vc5+ 12. Kh1 He8 13. Vd3 f6 14. Fh4 d6 15. e5?! dxe5 16. fxe5 fxe5?? 17. Bxf8+ Vxf8 18. Bf1! Az állás megér egy ábrát! Világos gyalogot áldozott, de sötét rosszul válaszolt, így az összes tisztje az alapsoron van. A fő problémája az, hogy világos támadása védhetetlennek bizonyul. 18...Vd6

19. Vf3! Sötétet választás elé állítja matt vagy tiszthátrány, mert fenyeget (20. Vf7+ Kh8 21. Vf8+ Vxf8 22. Bxf8#). 19...Fe6 20. He4! Fd5 21.



Hxd6 Fxf3 22. Hxe8 Fh5 23. Hxc7 Bc8 24. He6 Be8 25. Hc5 e4 26. Be1 e3 27. Kg1 a5 28. Fg5 e2 29. Hd3 h6 30. Ff4 g5 31. Fc7 a4 32. Hc1 Be7 33. Fa5 Be5 34. Fc3 Be4 35. Kf2 Bf4+ 36. Ke3 Bf1 37. Hxe2 Bf8 38. Hg3 Be8+ 39. Kd3 Fg6+ 40. He4 c5 41. b3 Kf7 42. Fb2 Ke6 43. Kd2 Bd8+ 44. Kc3 Fxe4 45. Bxe4+ Kd5 46. Be2 Ba8 47. Kd3 axb3 48. axb3 Kc6 49. Be6+ Kb5 50. Bxh6 Bd8+ 51. Kc3 Be8 52. Bg6 Be3+ 53. Kd2 Be8 54. Bxg5 Bd8+ 55. Ke2 Be8+ 56. Be5 Bg8 57. Kf3 Bf8+ 58. Ke2 Bg8 59. g3 Bc8 60. Fa3 Sötét feladta 1-0.

2. Kovalcsik Zoltán- Prokaj Dominik Dénes Szicíliai védelem (B21)

1. e4 c5 2. d4 cxd4 3. c3 Hc6 4. Fc4 Hf6 5. Ve2 d5 6. exd5 Hxd5 7. Hf3 Fg4 8.



Ve4?! Hf6 9. Vf4? e6?! 10. He5?? Fd6!! 11. Hxc6 Fxf4 12. Hxd8 Fxc1 13. Hd2 Fxd2+ 14. Kxd2 Kxd8 15. f3 dxc3+ 16. bxc3 Ff5 Világos feladta. 0-1

3. Prokaj Dominik Dénes- Molnár Tibor Francia védelem (C07)

1. e4 e6 2. d4 d5 3. Hd2 c5 4. exd5 Vxd5 5. Hgf3 cxd4 6. Hb3 e5 7. c3 Hc6 8. cxd4 e4? 9. Hfd2 Hxd4 10. Fc4 Ve5 11. Hxd4



Vxd4 12. Va4+ Kd8 13. O-O Fd7 14. Vb3 Bb8 15. Bd1 Fc5 16. Hxe4!! Vxe4 17.

Fb5 Hf6 18. Vxf7 Vg4 19. Fg5 Kc7 20. Fxf6 gxf6 21. Fxd7 Vf4 22. Ff5+ Kb6 23. Vxf6+ Ka5 24. Vc3+ Kb6 25. Vf6+ Ka5 26. Bac1 Vxf2+ 27. Kh1 Bbg8 28. Vc3+ Fb4 29. Bd5+ b5 30. Vc7+ Vb6 31. a3 Ff8 32. Bxb5+ Kxb5 33. Fd7+ Ka5 34. b4+ Fxb4 35. axb4+ Kxb4 36. Bb1+ Ka5 37. Bxb6 axb6 38. Va7+ Kb4 39. Vxb6+ Kc4 40. Fe6+ Kd3 41. Fxg8 Bxg8 42. Vb3+ Sötét feladta. 1-0

4. Stefánetz Dávid- Prokaj Dominik Dénes Szicíliai védelem (B50)

1. e4 c5 2. Hf3 d6 3. Fc4 Hf6 4. Hc3 e6 5. e5?! dxe5 6. Hxe5 Fe7 7. d3 O-O 8. O-O Hbd7 9. Be1 Hxe5 10. Bxe5 a6 11. Fb3 Vc7 12. Be2 Fd6 13. g3 b5 14. a3 Fb7 15. Vf1 Vc6 16. f3 Vxf3 17. Vxf3 Fxf3 18. Bf2 Fc6 19. h3 Fxg3 20. Bf1 Hd5 21. He2 Fe5 22. c4 Hb6 23. Fe3 Fxb2 24. Ba2 Fd4 25. Hxd4 cxd4 26. Fxd4 Hd7 27. Fc3 Hc5!! 28. Fc2 Bfd8 29. d4 He4 30. Fxe4 Fxe4 31. Bd2 bxc4 32. Be1 Ff5 33. Kh2 Bd5 34. Be3 Bad8 35. Kg3 Kf8 36. Kf4 Fg6 37. Be1 Bf5+ 38. Kg3 Fh5 39. Bf2 Bdd5 40. Bxf5 Bxf5 41. Be3 Ke7 42. Fb4+ Kd7 43. Ff8 g6 44. Fh6 Kc6 45. Bc3 Fe2 46. Fg7 f6 Világos feladta. 0-1

5. Prokaj Dominik Dénes- Sebastian Sejníek Skandináv védelem (B01)

1. e4 d5 2. exd5 Vxd5 3. Hc3 Ve6+ 4. Fe2 Hc6 5. Hf3 b6 6. O-O Fb7 7. d4 Hb4 8. a3 Hd5 9. Hg5 Vc6?? 10. Fb5! Hxc3 11. Fxc6+ Fxc6 12. bxc3 h6 13. Hf3 Hf6 14. He5 Fb7 15. Fb2 e6 16. f3 Fd6 17. Hc4 Fe7 18. Vd2 Fa6 19. Vd3 O-O-O 20. Hd6+ Bxd6 21. Vxa6+ Kb8 22. a4 Bhd8 23. Fa3 B6d7 24. Fxe7 Bxe7 25. a5 Hd5 26. axb6 cxb6 27. c4 He3 28. Va3 Bed7 29. Vxe3 Sötét feladta. 1-0

6. Prokaj Dominik Dénes- Tvúkodi Szabolcs (B22)

1. e4 c5 2. c3 d6 3. d4 cxd4 4. cxd4 g6 5. Hf3 Fg7 6. Fc4 Fg4? 7. Fxf7+!! Kf8 8. Fe3



Fxf3 9. Vxf3 Hf6 10. Fb3 Hd7 11. Hc3 Va5 12. O-O Be8 13. g4 g5 14. Kg2 h5 15. h3 e6 16. Ve2 a6 17. f4 Ke7 18. fxf5 Hg8 19. h4 Bf8 20. Vc4 d5 21. exd5 b5 22. Vd3 b4 23. Ha4 exd5 24. Bxf8 Fxf8 25. Bf1 Vb5 26. Vxb5 axb5 27. Hc5 Hxc5 28. dxc5 Fg7 29. Fxd5 Fxb2 30. Bf7+ Kd8 31. Bf8+ Ke7 32. Bxg8 Bxg8 33. Fxg8 Kd7 34. gxh5 Ke7 35. Ff4 Kf8 36. c6 b3 37. axb3 b4 38. c7 Kg7 39. c8V Ff6 40. h6+ Kh8 41. Ff7+ Kh7 42. Vg8# 1-0

V. Források

Felhasznált irodalom

- Magyar Sakkvilág: 2011. IX. évf. 5. szám
- Magyar Sakkvilág: 2012. X. évf. 3. szám
- Magyar Sakkvilág: 2025. XXIII. évf. 4. szám
- P. Keres: 1. Nei Kirjastus Eesti Raamat, Tallinn, 1975.
- Mihail Tal a „rigai varázsló”: 80 emlékezetes játszmája. Fordította: Dosztán János FM. Bp.: 2017.
- Lilienthal Andor: Életem, a sakk. Budapest: Sport, 1985.
- Robert James Fischer: 60 emlékezetes játszmám, Simon and Schuster New York 1969. Fordította: Dosztán János FM. 2018.
- T. Petroszjan-E. Sehtman: Petroszjan tanít Budapest, Sport, 1989. Fordította: Széll Lajos.
- Mészáros András: Megnyitások kiskönyve. Budapest: Mészáros András, 2023.
- Mészáros Gyula A motívum Central. Budapest: 2020.
- Lovas Dániel: The Chess Greats of The World Kaszparov. Kecskemét: Caissa Chess Books, 2006.

Internetes forrásaim

URL: <https://telex.hu/sport/2021/02/20/anderssen-sakkfeladvany-befejezes> letöltési idő: 2025. 06. 27.

URL: <https://telex.hu/sport/2022/03/20/paul-morphy-sakkfeladvany-1860-tajan> letöltési idő: 2025. 06. 27.

<https://www.britannica.com/biography/Bobby-Fischer>

Képek forrásai

URL: <https://telex.hu/sport/2021/02/20/anderssen-sakkfeladvany-befejezes> letöltési idő: 2025. 06. 27.

URL: <https://telex.hu/sport/2022/03/20/paul-morphy-sakkfeladvany-1860-tajan> letöltési idő: 2025. 06. 27.

URL: <https://en.chessbase.com/post/paul-morphy-the-first-of-the-conquering-american-chess-heroes-june-22-1837-july-10-1884> letöltési idő: 2026. 01. 05.

URL: https://www.chessgames.com/player/adolf_anderssen.html?kpage=5 letöltési idő: 2026. 01. 05.